

Een gelukkige scho

Als je mag doen waar je goed in bent en wat je leuk vindt om te doen, voel je je gelukkiger. Dat geldt voor volwassenen, maar zeker ook voor pubers. Als aan het verlangen naar leuke vakken of clubs wordt voldaan, gaat leren ook makkelijker bij de vakken waar ze niet zo van houden.

Tekst: Ivo Mijland
Beeld: iStockphoto

Pubers die gelukkig zijn, vertonen op school doorgaans constructief gedrag. Het onderwijs zou er dus wel bij varen als de leerlingen worden uitgenodigd om talenten optimaal te benutten. Die uitdaging kan zitten in een bepaald vak, maar ook in de schoolband of de toneelclub. Als aan dat verlangen wordt voldaan, gaat leren over het algemeen makkelijker – ook bij de vakken waar ze meer moeite mee hebben.

Het probleem hierbij is dat veel leerlingen vaak onbewust zijn voorgeprogrammeerd. Dat ze niet altijd dóen wat ze leuk vinden. Dat ze soms kiezen voor hun ouders en tegen zichzelf. Kinderen zijn van nature loyaal aan hun ouders. Hoewel pubers soms de indruk wekken niet van plan te zijn naar hun ouders te luisteren, doen ze op belangrijke, diepere thema's juist vaak concessies. Ze willen niets liever dan voldoen aan de 'levensopdrachten' van hun ouders. Meestal wordt deze loyaliteit pas zichtbaar aan het eind van de puberteit.

Allemaal gelukkig Dit wil niet zeggen dat de gekleurde keuzes slecht zijn voor een kind. Vaak passen ze zowel bij de ouders als bij het kind en worden ze er allemaal gelukkig van. De Hongaarse psycholoog Iván Böszörményi-Nagy noemt dit 'legaten': ongeschreven familiecodes die het kind graag overneemt en later ook weer wil doorgeven aan zijn kinderen. Je gaat, net als je moeder, op pianoles en vindt het zelf ook hartstikke leuk. Of je gaat in je vakantie het liefst kamperen, omdat je vroeger niets anders hebt gedaan. Maar wat als in dat grote familieboek

olcarrière

een code staat, die fel ingaat tegen het gevoel van het kind? Wat als Peter ‘als een echte Janssen’ hóórt te hockeyen, terwijl hij veel liever aan atletiek doet? Psycholoog Nagy spreekt hier van ‘delegaten’: als ouders er blind van uitgaan dat wat ze zelf als prettig (hebben) ervaren, ook voor hun kind aangenaam is. Dit kind voelt de druk om loyaal te zijn en handelt tegen beter weten in deloyaal aan zichzelf. Wanneer je niet loyaal bent aan je persoonlijke belangen, leidt dit vrijwel altijd tot destructief gedrag. Soms al in de puberteit, soms pas op latere leeftijd.

Negatieve aandacht Neem bijvoorbeeld Josien. Zij is vijftien en zit in klas 4 van het gymnasium. In de onderbouw blonk ze uit met achten en negens en haar ouders straalden op elke ouderavond. Wel gaf de mentor aan dat Josien soms te vaak de clown uithangt in de klas. Nu lijkt er plots een eind te komen

*Kinderen maken
onbewust keuzes uit
loyaliteit aan hun ouders*

aan het studiegenot van hun dochter. Ze veroorzaakt ineens problemen. Ze spijsbelt, blowt, drinkt alcohol en is al drie keer weggelopen. Josiens vader werkt in een schoenenfabriek. Studeren zat er niet in bij hem thuis. Hij weet dat er met een universitaire opleiding veel goede banen voor zijn dochter zijn. Josien zelf wil graag cabaretière worden. Ze kijkt op internet naar de website van Toomler en op YouTube ziet ze hoe Brigitte Kaandorp ooit van start ging in dit vak.

Het is bij uitstek een delegaatvoorbeeld. Josien werkt op het gymnasium hard om haar vader gelukkig te maken. Tijd voor andere dingen is er niet, het studeren vergt veel van haar. Ze durft niet te zeggen dat ze liever meer ruimte vrijhoudt voor haar grote hobby: cabaret. Ze wil veel liever teksten schrijven, grappen verzinnen en de clown uithangen... Josien probeert vervolgens onbewust het delegaat van zich af te schudden. Ze wil zich ontdoen van de loodzware levensopdracht waar ze eigenlijk niet aan wil voldoen. Door te gaan blowen, drinken en spijsbelen vestigt ze de negatieve aandacht op zich en probeert ze haar beklemming duidelijk te maken. Paradoxaal, want dit leidt vaak tot een nieuwe beklemming. Maar ook logisch, omdat het kind vreest dat het brengen van de eerlijke boodschap haar ouders te veel pijn doet.

Kijk naar verlangens ‘Van je familie moet je het hebben’ is in dit geval waar. Je hebt het delegaat niet alleen van je ouders, maar je komt er ook alleen vanaf met hulp of erkenning van je ouders (of anderen die veel voor je betekenen). Een delegaat is alleen om te zetten in een legaat, als het kind ‘toestemming’ voelt om af te wijken van de familiecodes.

Het probleem (delegaat) van Josien zou bijvoorbeeld tot een legaat kunnen worden omgebogen, als haar ouders trots zien hoe hun dochter een scholierenwedstrijd voor kleinkunst wint, terwijl ze zich succesvol richt op het havo-diploma. Als ze allen – beginnend bij de ouders – naar de verlangens kijken en eventueel wat water bij de wijn doen.

www.orthoconsult.nl